

KÄSITYÖN LUKIODIPLOMIN OHJEET

lukio-opintonsa 1.8.2021 jälkeen aloittaneille opiskelijoille

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Määräykset ja ohjeet 2022:5a

© Opetushallitus

Määräykset ja ohjeet 2022:5a

ISBN 978-952-13-6800-4 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-8888 (pdf)

Taitto: Grano Oy

www.oph.fi

Voimassaoloaika: 2.5.2022 alkaen toistaiseksi

Lukiokoulutuksen järjestäjille

Käsityön lukiodiplomin ohjeet

Opetushallituksen päättämiin Lukion opetussuunnitelman perusteisiin 2019 (OPH-2263-2019) ja Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2019 (OPH-2267-2019) sisältyy käsityön lukiodiplomi.

Opetushallitus antaa käsityön lukiodiplomin suorittamisesta liitteenä olevat erilliset ohjeet, jotka koskevat lukio-opintonsa 1.8.2021 jälkeen aloittaneita opiskelijoita.

Lisätietoja ohjeesta saa tarvittaessa Opetushallituksesta.

Pääjohtaja

Minna Kelhä

Opetusneuvos

Tiia Hintsa

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

LIITTEET

Käsityön lukiodiplomin ohjeet
lukio-opintonsa 1.8.2021 jälkeen aloittaneille opiskelijoille

SISÄLTÖ

1	LUKIODIPLOMIN SUORITTAMISEN LÄHTÖKOHTIA	.6
1.1	Lukiodiplomin järjestäminen lukiossa.	.6
1.2	Lukiodiplomin suorittaminen osana lukio-opintoja.	.7
1.3	Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	.7
2	KÄSITYÖN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN	.8
2.1	Käsityön lukiodiplomin tavoitteet	.8
2.2	Käsityön lukiodiplomin rakenne.	.8
2.3	Käsityön lukiodiplomiopintojakso	.9
2.4	Käsityön lukiodiplomin portfolio	.9
2.5	Käsityön lukiodiplomin käsityötuote tai -teos.	.10
3	KÄSITYÖN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI	.11
3.1	Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille	.11
3.2	Käsityön lukiodiplomin arviointimenettely.	.11
3.3	Arviointikohteet ja -kriteerit.	.12
3.3.1	Portfolio: Suunnitteluprosessi.	.12
3.3.2	Portfolio: Valmistusprosessi.	.13
3.3.3	Käsityötuote tai -teos.	.14
3.4	Käsityön lukiodiplomitodistus.	.15

Käsityön lukiodiplomin erillisten ohjeiden tarkoituksena on ohjata ja tukea lukiodiplomin järjestämistä ja suorittamista. Näihin ohjeisiin sisältyy lukiokoulutuksen järjestäjää velvoittavia säännöksiä lainsäädännöstä (714/2018, 810/2018, 1214/2020) ja määräyksiä lukion opetussuunnitelman perusteista (OPH-2263-2019, OPH-2267-2019), minkä lisäksi Opetushallitus antaa ohjeita lukiodiplomin järjestämisen ja suorittamisen menettelyistä, kuten lukiodiplomin rakenteesta ja suorittamista edeltävistä opinnoista. Lukiodiplomin ohjeet on laadittu siten, että lukion opetussuunnitelman perusteiden käsityön lukiodiplomin tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen mukaisen näytön järjestämisen lähtökohdat ja edellytykset täyttyisivät.

1 LUKIODIPLOMIN SUORITTAMISEN LÄHTÖKOHTIA

1.1 Lukiodiplomin järjestäminen lukiossa

Lukiolain (714/2018) 11 § mukaan lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (*lukiodiplomi*). Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/2018) 12 § mukaan lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaisesti lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Mikäli oppilaitos järjestää mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä koulutuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa (OPH-2263-2019). Myös aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaiseen oppimäärään voi sisältyä lukiodiplomeita koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla (OPH-2267-2019).

Mahdollisuus suorittaa lukiodiplomeita määritellään opetussuunnitelmassa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla.

Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta. Mikäli lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukaan mahdollista suorittaa lukiossa, niitä suoritetaan Opetushallituksen antamien ohjeiden mukaan. Lukio-koulutuksen järjestäjä päättää lukion opetussuunnitelman mukaisesti ja erillisten ohjeiden pohjalta lukiodiplomin käytännön järjestämisestä.

Näitä lukiodiplomiohjeita noudatetaan silloin, kun lukiodiplomeja suorittavien opiskelijoiden lukio-opinnot järjestetään 1.8.2021 lukien käyttöön otetun lukion opetussuunnitelman mukaan.

1.2 Lukiodiplomin suorittaminen osana lukio-opintoja

Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/2018) 12 §:n mukaan lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomin suorittamisen järjestäminen on lukiolle vapaaehtoista, samoin kuin osallistuminen on opiskelijalle vapaaehtoista.

Oppivelvollisuuslain (1214/2020) 17 §:n mukaan oppivelvollisuuden piirissä olevien opiskelijoiden osallistuminen lukiodiplomin suorittamiseen on opiskelijalle maksutonta. Maksuttomia eivät kuitenkaan ole erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat opiskelijan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetut soittimet, urheiluvälineet tai muut vastaavat välineet ja tarvikkeet, joita opiskelija voi käyttää myös muutoin kuin opetuksen yhteydessä. Oppivelvollisuuden piirin kuulumattomalta yleensä aikuisille tarkoitettua lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalta opiskelijalta, aineopiskelijalta ja erityisen tutkinnon kokeista voidaan periä maksuja lukiodiplomin suorittamiseen osallistumisesta (714/2018, 34 §; 1214/2020, 16 §, 17 §).

Lukiodiplomien suorittamisen mahdollistamiseksi koulutuksen järjestäjä voi toimia yhteistyössä muiden lukiodien ja oppilaitosten kanssa. Lukiolain (714/2018) 8 §:n mukaisesti koulutuksen järjestäjä voi täydentää järjestämäänsä koulutusta hankkimalla opetusta ja muita palveluja toiselta lukiokoulutuksen tai muulta koulutuksen järjestäjältä. Näitä lukiodiplomien ohjeita noudatetaan myös silloin, kun opiskelijan opintosuunnitelmaan ja lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvä lukiodiplomi suoritetaan muussa oppilaitoksessa.

1.3 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijan muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Lukiolain (714/2018) 27 § mukaan koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa lukiolain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. (5.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen, OPH-2263-2019; 5.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen, OPH-2267-2019).

2 KÄSITYÖN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN

Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaisesti ”opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä”. (6.23 Lukiodiplomit, OPH-2263-2019; 6.20 Lukiodiplomit, OPH-2267-2019).

2.1 Käsityön lukiodiplomin tavoitteet

Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaisesti käsityön lukiodiplomin tavoitteena on, että *opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsityössä. Lisäksi käsityön lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija kehittää osaamistaan laadukkaiden käsityötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä osaamisen arvioinnissa. Opiskelija osoittaa hallitsevansa käsityöprosessiin sisältyvät tavoitteiden asettamisen, ideoinnin ja suunnittelun vaiheet ja vaatimukset. Hän hallitsee, seuraa ja arvioi käyttämiään resursseja, työskentelyään ja oppimisprosessiaan. Hän ottaa tuotteessa tai teoksessa huomioon esteettisyyden, eettisyyden ja omaehtoisuuden näkökulmat sekä ekologisuuden vaatimukset. Opiskelija osaa ratkaista tuotteen tai teoksen toimivuuden, taloudellisuuden, ergonomisuuden, innovatiivisuuden ja teknisen toteutustavan vaatimukset käyttöympäristössään.* (6.23 Lukiodiplomit, OPH-2263-2019; 6.20 Lukiodiplomit, OPH-2267-2019).

Käsityön lukiodiplomin keskeiset sisällöt perustuvat valittuun tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin. Sisällöt muodostuvat käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfolioista.

Käsityön lukio-opinnot ovat käsityötaitoja kehittävää kulttuurista ja innovatiivista toimintaa. Käsityön lukiodiplomin perustana ovat opiskelijan lukioaikaiset käsityön opinnot sekä opiskelijan lukioaikainen omaehtoinen harrastuneisuus. Käsityön lukio-opinnot kehittävät opiskelijan käsityöilmaisuuksiin, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa osaamista lukiokoulutuksessa.

2.2 Käsityön lukiodiplomin rakenne

Käsityön lukiodiplomi muodostuu käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfolioista. (6.23 Lukiodiplomit, OPH-2263-2019; 6.20 Lukiodiplomit, OPH-2267-2019).

Käsityön lukiodiplomi muodostaa kokonaisuuden, jossa käsityötuote tai -teos ja portfolio tukevat toisiaan. Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen käsityön lukiodiplomi suoritetaan kahden opintopisteen laajuisen opintojakson aikana. Käsityön lukiodiplomin suorittamisen pohjana ovat neljän opintopisteen laajuiset käsityön lukio-opinnot. Lukion opetussuunnitelmassa määritellään opintojaksot, jotka voivat olla käsityön lukiodiplomin suorittamista edeltäviä lukio-opintoja. Käsityön opintoja voidaan toteuttaa myös muiden lukion

oppiaineiden opetuksen kanssa yhteistyössä, itsenäisenä opiskeluna sekä etä- ja monimuoto-opetuksena. Lukion käsityön tavoitteita ja sisältöjä vastaava muun koulutuksen järjestäjän opinnoissa hankittu osaaminen voidaan myös hyväksilukea käsityön lukio-opinnoiksi. (Kts. Luku 1.3).

Käsityön lukiodiplomin suorittamisen ohjeisiin sisältyvät lukuvuosittain annettavat tehtävät, joista opiskelija valitsee yhden lukiodiplominsa lähtökohdaksi. Käsityön lukiodiplomin tehtävät julkaistaan edeltävän lukuvuoden loppupuolella Opetushallituksen verkkosivuilla (www.oph.fi), joilla on myös materiaalia käsityön lukiodiplomin suorittamisen ja ohjaamisen tueksi.

2.3 Käsityön lukiodiplomiopintojakso

Käsityön lukiodiplomin tehtävänä on ohjata opiskelijaa kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Opiskelija asettaa käsityön lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet. Käsityön lukiodiplomi kehittää opiskelijan valmiuksia käsityötuotteen tai -teoksen suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin arvioinnissa. Käsityön lukiodiplomin suorittaminen on tutkivaa, kokeilevaa ja keksivää toimintaa, jossa hyödynnetään erilaisia materiaaleja, työtapoja ja työmenetelmiä.

Opiskelijoille voidaan järjestää erillinen tilaisuus, jossa kerrotaan lukiodiplomin suoritusmahdollisuudesta.

Opiskelija suorittaa käsityön lukiodiplomin itsenäisesti vuorovaikutuksessa opettajan ja toisten opiskelijoiden kanssa. Käsityön lukiodiplomin opintojen alussa opettaja käy opiskelijoiden kanssa läpi lukiodiplomin suorittamisen ohjeet ja lukuvuosittaiset tehtävät. Opiskelijalle annetaan ohjausta ja tukea lukiodiplomin suunnitteluvaiheessa. Opettaja seuraa opiskelijan lukiodiplomin suorittamisen etenemistä säännöllisesti.

Opiskelija asettaa käsityön lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet. Opiskelija päättää käsityön lukiodiplomin toteutustavasta yhteistyössä opettajan kanssa. Opiskelijan lukiodiplomi voi olla myös osa laajempaa ryhmätyönä toteutettavaa produktiota.

Opiskelija tekee käsityön lukiodiplomin aluksi toimintasuunnitelman, joka koostuu lukiodiplomin aiheen, lähtökohtien, tavoitteiden ja ajankäytön kuvauksesta. Opiskelija liittää toimintasuunnitelman portfolioonsa. Toimintasuunnitelmaa ei arvioida.

2.4 Käsityön lukiodiplomin portfolio

Opiskelija kuvaa portfoliossaan käsityön lukiodiplomin ideointia, suunnittelua, toteuttamista ja itsearviointia asettamiensa tavoitteiden pohjalta. Portfolion visuaalinen esitysmuoto on osa käsityön lukiodiplomin kokonaisuutta. Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa portfolionsa haluamallaan tavalla. Portfolio muodostaa yhdessä käsityötuotteen tai -teoksen kanssa käsityön lukiodiplomin.

Käsityön lukiodiplomin portfolioissa opiskelija

- kuvailee ja perustelee asettamiaaan lähtökohtia ja tavoitteita
- kuvaa alkuideoiden kehittelyä, tehtävän valintaa ja tiedonhankintaa
- esittelee ideointiprosessia, kokeiluja ja käytettyjä materiaaleja
- tekee näkyväksi keskeiset pohdinnat, kokeilut, johtopäätökset ja muutokset
- esittää käsityötuotteen tai -teoksen visuaalista ja teknistä suunnittelua
- kuvailee ja arvioi suunnittelu- ja valmistusprosessin toteutumista
- arvioi valmista käsityötuotetta tai -teosta
- arvioi omaa oppimisprosessiaan ja osaamistaan.

2.5 Käsityön lukiodiplomin käsityötuote tai -teos

Opiskelija ideoi, suunnittelee ja valmistaa lukiodiplomiin sisältyvän käsityötuotteen tai -teoksen valitsemansa lukuvuosittaisen tehtävän ja sille asettamiensa tavoitteiden pohjalta. Käsityötuotteen tai -teoksen ideointi, suunnittelu ja valmistus on kokonaisuudessaan opiskelijan itsensä tekemä. Käsityötuotteen tai -teoksen valmistamisessa käytettävät materiaalit, työtavat ja työmenetelmät ovat opiskelijan vapaasti valittavissa.

3 KÄSITYÖN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI

3.1 Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. (6.23 Lukiodiplomit, OPH-2263-2019; 6.20 Lukiodiplomit, OPH-2267-2019).

Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja. Opettajan lisäksi arviointiin osallistuu toinen arvioija, jonka tulee myös olla kyseisen alan asiantuntija. Lukiodiplomin suorituksesta annetaan numeroarvosana. Arvioinnissa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Näissä lukiodiplomin suorittamisen ohjeissa annetaan lukiodiplomin arvioinnin kohteet ja kriteerit arvosanoille 6, 8 ja 10.

Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/201) 12 §:n mukaisesti lukiokoulutuksen oppimääriin voi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Lukiodiplomit eivät ole asetuksen liitteen mukaisia pakollisia tai valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Näistä paikallisista valinnaisista opinnoista, esimerkiksi opiskelijan suorittaman lukiodiplomin opintojaksosta, voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä (5.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät, OPH-2263-2019; 5.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät, OPH-2267-2019).

Vaikka lukiodiplomista ei merkittäisi numeroarvosanaa lukion päättötodistukseen, lukiodiplomi arvioidaan lukion opetussuunnitelman perusteiden ja Opetushallituksen antamien lukiodiplomien suoritusohjeiden mukaisesti arvosananalla asteikolla 4–10. Lukiodiplomin suorittanut opiskelija saa lukion päättötodistukseen liitteenä erillisen lukiodiplomitodistuksen, jossa on kyseisestä lukiodiplomista annettu arvosana.

Opiskelija saa todistuksen lukiodiplomistaan, kun hän on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään kohtaan ”lisätiedot”. Lukiodiplomeissa käytetään Opetushallituksen tuottamaa yhtenäistä todistuslomaketta. Lukiodiplomitodistukset ovat lukioiden käytettävissä Suullisen kielitaidon arvioinnin koepankin yhteydessä.

3.2 Käsityön lukiodiplomin arviointimenettely

Käsityön lukiodiplomin arviointi kohdistuu portfolioon ja käsityötuotteeseen tai teokseen. Opiskelijan lukiodiplomin arviointi perustuu näissä ohjeissa annettuihin arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin.

Lukiodiplomin arvioi käsityön lukiodiplomin opettaja ja toinen käsityön asiantuntija. Kumpikin arvioija tekee esityksensä lukiodiplomista annettavaksi arvosanaksi. Lopullisen arvosanan arvioijat päättävät yhdessä.

3.3 Arviointikohteet ja -kriteerit

3.3.1 Portfolio: Suunnitteluprosessi

ARVIOINNIN KOHTEET

Tavoitteiden asettaminen

- valittujen lähtökohtien kuvaaminen
- omien tavoitteiden perustelu.

Ideointi

- alkuideoiden kehittäminen ja teeman valinta
- käsityötuotteen tai -teoksen tarkoituksen määrittely
- aiheen tutkiminen ja tiedonhankinta.

Suunnittelu

- ajankäytön suunnittelu
- visuaalinen suunnittelu
- tekninen suunnittelu
- käsityötuotteen tai -teoksen esteettisyys, ekologisuus, taloudellisuus ja toimivuus
- tuoteturvallisuus.

ARVIOINNIN KRITERIT

Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit

- suunnitteluprosessin kuvaus esittelee monipuolisesti opiskelijan lukiodiplomille asettamat lähtökohdat ja tavoitteet
- käsityötuotteen tai -teoksen ideointi ja kehittäminen on erinomaista, omaperäistä sekä valittuun aiheeseen soveltuvaa
- opiskelija määrittelee erinomaisesti käsityötuotteen tai -teoksen tarkoituksen
- ajankäytön suunnittelu on realistista ja suhteessa opiskelijan omiin taitoihin
- suunnitteluprosessissa on hyödynnetty hyvin tiedonhankintaa ja muita tiedon- ja taidonaloja
- käsityötuotteen tai -teoksen suunnittelu osoittaa erityistä taitoa, jossa on otettu huomioon esteettisyys, toimivuus ja tuoteturvallisuus sekä materiaalien, työmenetelmien ja työvälineiden asettamat vaatimukset
- taloudellisten resurssien ja ekologisten seikkojen suunnittelu on onnistunutta.

Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit

- suunnitteluprosessin kuvaus esittelee opiskelijan lukiodiplomille asettamat lähtökohdat ja tavoitteet
- käsityötuotteen tai -teoksen ideointi ja kehittäminen on hyvää ja kekseliästä sekä valittuun aiheeseen soveltuvaa
- opiskelija määrittelee käsityötuotteen tai -teoksen tarkoituksen
- ajankäytön suunnittelu osoittaa suunnittelutaitoa

- käsityötuotteen tai -teoksen suunnittelussa on otettu huomioon esteettisyydestä toimivuudesta ja tuoteturvallisuudesta kertovia seikkoja sekä materiaalien, työmenetelmien ja työvälineiden asettamia vaatimuksia
- taloudellisten resurssien ja ekologisten seikkojen suunnittelu on kuvattu.

Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit

- suunnitteluprosessin kuvaus esittelee osan opiskelijan lukiodiplomille asettamista lähtökohdista ja tavoitteista
- käsityötuotteen tai -teoksen ideointia ja kehittelyä on kohtalaisesti
- yhteys valittuun aiheeseen on tunnistettavissa
- opiskelija määrittelee jonkin verran käsityötuotteen tai -teoksen tarkoitusta
- käsityötuotteen tai -teoksen suunnittelussa on otettu vaihtelevasti huomioon esteettisyyttä, toimivuutta ja tuoteturvallisuutta sekä materiaalien, työmenetelmien ja työvälineiden asettamia vaatimuksia.

3.3.2 Portfolio: Valmistusprosessi

ARVIOINNIN KOHTEET

Resurssienhallinta

- omat rajat tai resurssit
- taloudellisuus
- aikataulut.

Prosessin hallinta

- työvälineiden, materiaalien, työmenetelmien ja työtapojen käyttö
- työskentelyn jatkuva seuranta ja arviointi
- työ- ja ympäristöturvallisuus.

Itsearviointi

- käsityöprosessin itsearviointi
- valmistuksessa olevan käsityötuotteen tai -teoksen jatkuva arviointi
- oman oppimisprosessin ja osaamisen arviointi.

ARVIOINNIN KRITEERIT

Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit

- opiskelija seuraa ja arvioi kriittisesti työskentelyprosessiaan sekä tekee tarvittaessa muutoksia suunnitelmaansa
- käsityötuotteeseen tai -teokseen on valittu erinomaisesti soveltuvat materiaalit, työmenetelmät ja työtavat
- valittujen työvälineiden ja materiaalien käyttö on sujuvaa
- valmistusprosessissa on huomioitu monipuolisesti työ- ja ympäristöturvallisuus
- opiskelija arvioi jatkuvasti käsityötuotteen tai -teoksen laatua, sen valmistusprosessia ja omaa oppimistaan suhteessa asettamiinsa tavoitteisiin

- opiskelija arvioi ennakoivasti ja monipuolisesti omia resurssejaan sekä valmistusprosessin taloudellisuutta.

Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit

- opiskelija seuraa ja arvioi säännöllisesti työskentelyprosessiaan
- käsityötuotteeseen tai -teokseen on valittu pääosin hyvin soveltuvat materiaalit, työmenetelmät ja työtavat
- valmistusprosessissa on huomioitu vaihtelevasti työ- ja ympäristöturvallisuus
- opiskelija arvioi aika ajoin käsityötuotteen tai -teoksen laatua, sen valmistusprosessia ja omaa oppimistaan suhteessa asettamiinsa tavoitteisiin
- opiskelija arvioi melko monipuolisesti omia resurssejaan ja valmistusprosessin taloudellisuutta.

Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit

- opiskelija seuraa ja arvioi vaihtelevasti työskentelyprosessiaan
- käsityötuotteeseen tai -teokseen on valittu joitakin siihen soveltuvia materiaaleja, työmenetelmiä ja työtapoja
- opiskelija arvioi satunnaisesti käsityötuotteen tai -teoksen laatua, sen valmistusprosessia ja omaa oppimistaan suhteessa asettamiinsa tavoitteisiin
- opiskelija arvioi jonkin verran omia resurssejaan ja valmistusprosessin taloudellisuutta.

3.3.3 Käsityötuote tai -teos

ARVIOINNIN KOHTEET

Kulttuurinen ulottuvuus

- esteettisyys
- eettisyys
- omaperäisyys
- ekologisuus
- ajankohtaisuus
- taloudellisuus.

Taidollinen ja teknologinen ulottuvuus

- toimivuus
- tekninen toteutus
- innovatiivisuus
- ergonomisuus.

ARVIOINNIN KRITEERIT

Arvosanan erinomainen (10) kriteerit

- käsityötuote tai -teos osoittaa opiskelijan erinomaista käsityötaitoa
- käsityötuote tai -teos osoittaa erinomaista suunnitelmallisuutta ja päämäärätietoisuutta
- käsityötuote tai -teos ja portfolio tukevat ja vastaavat toisiaan hyvin

- käsityötuotteen tai -teoksen esteettisyys, eettisyys ja omaperäisyys on punnittua ja siinä on huomioitu ekologisuuden vaatimukset
- käsityötuote tai -teos on käyttöympäristössään toimiva, taloudellinen, ergonominen, innovatiivinen sekä tekniseltä toteutustavaltaan erinomaisesti perusteltu.

Arvosanan hyvä (8) kriteerit

- käsityötuote tai -teos osoittaa opiskelijan hyvää käsityötaitoa
- käsityötuote tai -teos osoittaa pääsääntöisesti johdonmukaista suunnitelmallisuutta ja päämäärätietoisuutta
- käsityötuotteen tai -teoksen esteettisyyttä, eettisyyttä, omaperäisyyttä ja ekologisuutta on pohdittu melko monipuolisesti
- käsityötuote tai -teos on käyttöympäristössään toimiva, taloudellinen ja ergonominen sekä tekniseltä toteutustavaltaan hyvin perusteltu.

Arvosanan kohtalainen (6) kriteerit

- käsityötuote tai -teos osoittaa opiskelijan kohtalaista käsityötaitoa
- käsityötuote tai -teos osoittaa joiltakin osin suunnitelmallisuutta ja päämäärätietoisuutta
- käsityötuotteen tai -teoksen esteettisyyttä, eettisyyttä, omaperäisyyttä ja ekologisuutta on pohdittu jonkin verran
- käsityötuote tai -teos on käyttöympäristössään toimiva ja sen tekninen toteutustapa on osittain perusteltu.

3.4 Käsityön lukiodiplomitodistus

Käsityön lukiodiplomitodistuksen etusivulle merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen määrä mukaan lukien lukiodiplomiopinnot
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Käsityön lukiodiplomitodistuksen kääntöpuolelle merkitään seuraavat tiedot:

- käsityön lukiodiplomin osat
- erilliset arvosanat suunnitteluprosessista, valmistusprosessista ja käsityötuotteesta tai -teoksesta
- kuvaus opiskelijan toteuttamasta lukiodiplomista
- kuvaus opiskelijan erityisvahvuuksista käsityössä
- käsityön lukiodiplomin arvosanan kriteerit arvosanoille 10 (erinomainen), 8 (hyvä) ja 6 (kohtalainen).

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-6800-4
ISSN 1798-8888